

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи

**Дипломна робота
бакалавра**

з теми : **«ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД»**

Виконала: здобувач вищої освіти

4 курсу, групи Sz1-B20

спеціальності 232 Соціальне
забезпечення

Берник Оксана Олександрівна

Керівниця: *Гевчук Н.С.*,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри соціальної
педагогіки і соціальної роботи*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У МІЖНАРОДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1 Міжнародний досвід налагодження соціального партнерства фахівцями соціальної сфери та можливості його використання у вітчизняній практиці	6
1.2 Міжнародний досвід соціальної роботи з різними категоріями.....	13
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	26
2.1 Технології соціальної роботи з військовослужбовцями: міжнародний досвід	26
2.2 Опис соціального проекту «Перемога» (створення Центру реабілітації та відновлення для військовослужбовців та їх сімей).....	37
Висновки до розділу 2.....	41
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ВСТУП

Актуальність. Сьогодні в Україні відбувається багато змін, які мають вплив на життя кожного громадянина. Ці зміни відбуваються в різних сферах, зокрема в сфері соціального захисту. Наразі військово-політична ситуація в країні супроводжується процесами трансформації в різних галузях, зокрема і в системі соціального забезпечення. У зв'язку з цим, особливої актуальності та поширення в українському суспільстві набуває професійна діяльність, яка спрямована на вирішення соціальних проблем людей. Соціальний захист населення є невід'ємною частиною будь-якої цивілізованої держави. Він гарантує людям гідний рівень життя, забезпечує їм доступ до основних соціальних благ і послуг, а також допомагає подолати складні життєві обставини.

У сучасному світі, де глобалізація та інші чинники постійно змінюють соціальні та економічні умови життя, питання соціального захисту стає все більш актуальним. Це зумовлено зростанням соціальної нерівності, бідності, безробіття та інших проблем, які негативно впливають на добробут людини.

У зв'язку із початком військової агресії Росії проти України у 2014 році, та повномасштабним вторгненням у 2022 році, в країні з'явилась потреба соціального захисту таких категорій населення, як внутрішньо переміщенні особи та військовослужбовці.

Вивчення та застосування досвіду інших країн може допомогти Україні покращити свої практики соціальної роботи, запровадити нові та інноваційні підходи до вирішення соціальних проблем та покращити результати для клієнтів. Міжнародний досвід соціальної роботи є цінним ресурсом, який допоможе Україні покращити свою систему соціальної роботи та покращити життя людей, які потребують допомоги.

Теоретичні питання міжнародного досвіду технологій соціальної роботи розглядали у своїх працях такі науковці як: Семигіна Т. В., Капська А., Віннікова, Л. В., Дяків О.П., Мареніченко В.В., Шпортюк Н.Л.

Добрянський А.В., Гордієнко Є. П., Палагнюк Ю.В., Письмиченко О.С. та інші.

Мета роботи: дослідити та узагальнити міжнародний досвід соціального захисту населення, а також визначити можливості його адаптації до умов України.

Завдання:

1. Проаналізувати міжнародний досвід налагодження соціального партнерства фахівцями соціальної сфери та можливості його використання у вітчизняній практиці.
2. Дослідити міжнародний досвід соціальної роботи з різними категоріями користувачів соціальних послуг.
3. Визначити міжнародний досвід використання технологій соціальної роботи на прикладі роботи із військовослужбовцями.
4. Описати соціальний проект «Перемога» (створення Центру реабілітації та відновлення для військовослужбовців та їх сімей).

Предмет дослідження: міжнародний досвід соціального захисту населення (на прикладі роботи із військовослужбовцями).

Об'єкт дослідження: міжнародний досвід застосування технологій соціальної роботи.

Методи дослідження. Встановити взаємозв'язок між розвитком ідеї соціальної роботи на українських землях та тенденцією розвитку технологій соціальної роботи в Україні. теоретичних і практичних аспектів соціальної праці та пошуку нових підходів до розв'язка соціальних проблем людей.

Теоретична значущість дослідження: дослідження дає можливість систематизувати теоретичні основи світового досвіду технологій соціальної роботи.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання технологій соціальної роботи різних країн світу у вітчизняній практиці

Апробація роботи. Основні результати дипломної роботи бакалавра обговорювались на звітній науковій конференції студентів та магістрантів за підсумками науково-дослідної роботи у 2024 році (09-10 квітня 2024 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано наукову статтю. Гевчук Н.С., Берник О.О. Міжнародний досвід налагодження соціального партнерства фахівцями соціальної сфери та можливості його використання у вітчизняній практиці. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура та обсяг. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел (48 найменувань).

ВИСНОВКИ

Оскільки наразі в Україні відбувається багато змін, які мають вплив на життя кожного громадянина, ми робимо висновок, що соціальний захист населення є невід'ємною частиною будь-якої цивілізованої держави. Він гарантує людям гідний рівень життя, забезпечує їм доступ до основних соціальних благ і послуг, а також допомагає подолати складні життєві обставини.

В ході дослідження було проаналізовано теоретичні та практичні аспекти впровадження технологій соціальної роботи в міжнародній діяльності. Дослідження зосереджувалося на міжнародному досвіді налагодження соціального партнерства, роботі з різними категоріями населення та практичному впровадженні технологій соціальної роботи.

Аналіз показав, що використання сучасних технологій у соціальній роботі є важливим елементом підвищення ефективності та доступності соціальних послуг. Міжнародний досвід надає цінні уроки та приклади успішного впровадження технологій соціальної роботи, які можуть бути застосовані в українській практиці.

В першому розділі ми розглядали міжнародний досвід налагодження соціального партнерства та роботи з різними категоріями населення, визначили можливості його використання в українській практиці.

Ми визначили, що соціальне партнерство є важливим інструментом для вирішення проблем у соціально-трудовій сфері та покращення життя людей. Воно ґрунтується на принципах взаємного визнання інтересів, співпраці та компромісу. Ефективність соціального партнерства залежить від багатьох факторів, таких як рівень демократизації, рівень життя та диференціація доходів.

Аналіз міжнародної практики соціальної роботи з різними групами населення демонструє наявність різноманітних ефективних моделей та

підходів до надання їм допомоги та підтримки. Кожна країна має власний досвід у цій сфері, який може слугувати цінним джерелом знань та ідей для України. Існує широкий спектр методів та практик, які успішно застосовуються для роботи з різними вразливими групами. Кожна країна має власний контекст та специфічні проблеми, що зумовлює формування унікальних підходів до соціальної роботи. Тому вивчення та адаптація кращих світових практик може допомогти Україні покращити свою систему соціальної роботи та зробити її більш ефективною.

В другому розділі ми дослідили практичний досвід впровадження технологій соціальної роботи, з військовослужбовцями. Описали практичний досвід соціальної роботи з військовослужбовцями, а саме соціальний проект "Перемога", що передбачає створення Центру реабілітації та відновлення для військовослужбовців та їх сімей.

Війна в Україні спричинила значні фізичні та психологічні травми для багатьох військовослужбовців. Ці люди потребують комплексної реабілітації та підтримки, щоб повернутися до повноцінного життя. На жаль, наразі система реабілітації військовослужбовців в Україні не є досконалою. Існуючі центри реабілітації не завжди можуть забезпечити всі необхідні послуги, а також не завжди доступні для всіх, хто потребує допомоги.

Соціальний проект "Перемога" пропонує створити Центр реабілітації та відновлення для військовослужбовців та їх сімей у місті Кам'янець-Подільський. Цей центр надаватиме широкий спектр послуг, включаючи: медичну реабілітацію; психосоціальну реабілітацію; професійну орієнтацію та перекваліфікацію; соціальну підтримку.

Для подальшого розвитку соціальної сфери в Україні важливо вивчати та адаптувати кращі практики з інших країн, враховуючи специфіку та потреби національного контексту. Застосування новітніх технологій допоможе покращити якість надання соціальних послуг та підвищити рівень життя громадян.

Отже, дослідження міжнародного досвіду впровадження технологій соціальної роботи має важливе значення для розвитку соціальної сфери в Україні, сприяючи покращенню якості життя населення та забезпеченню соціальної справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Віннікова, Л. В. Система підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах США [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Л. В. Віннікова; Луганський нац. пед-й ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2020. 20 с.
2. Горішня Н. М. Сучасні тенденції модернізації підготовки соціальних працівників / Н. М. Горішня // Соціальна робота і соціальна педагогіка : виклики сьогодення: Зб. наук. праць за матеріалами ІV всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. В.А. Поліщук, С.М. Калаур, Г.І. Слосанської. Тернопіль : Вектор, 2020. С. 38
3. Калаур С.М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності : [монографія] / С.М. Калаур. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. С 14.
4. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 № 966-IV : [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>.
5. Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери : збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (Ніжин, 15-16 листопада 2018 р.) / за заг. ред. С. О. Борисюк та О. В. Лісовця. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 188 с.
6. Конончук А. І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери / А. І. Конончук // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 183–187.
7. О.Ю. Ситник, асп Соціальне партнерство в Україні: особливості становлення і перспективи розвитку/ О.Ю. Ситник, асп. Кіровоградський національний технічний університет. 2009. 281 с.

8. Дяків, О. П. Зарубіжний досвід соціального партнерства та можливості його використання у вітчизняній практиці / О. П. Дяків // Вісник соціально-економічних досліджень. 2008. Вип. 32. С. 116-120.
9. Колот А.М. Соціально-трудова відносина: теорія і практика регулювання: Монографія. К.: КНЕУ, 2004. 230 с.
10. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство : навчально-методичний посібник. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238 с.
11. Мареніченко В.В. Шпортюк Н.Л. Добрянський А.В. Світовий досвід реалізації механізмів соціального партнерства та його застосування в Україні. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. № 1. 2022. 61 с.
12. Objects and principles. – UK: The Third Age Trust, 2021. 6 p. P. 1.
13. І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С Я . Харченко та ін Соціальна робота в Україні: Навч. посіб./ За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с
14. Великсар Т.І. Державна соціальна допомога як елемент системи соціального захисту населення: реалії та перспективи удосконалення. Економіка та держава. 2015. № 12. С. 100-103
15. Палагнюк Ю.В., Письмиченко О.С. Особливості розвитку соціальних послуг у системі соціальної політики Німеччини. Механізми державного управління. 2018. 1-12 с.
16. Поліщук В.А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ТНПУ, 2011. 424 с
17. Якубова Л. А. Порівняльний аналіз особливостей організації соціальної роботи з людьми похилого віку в Україні та за кордоном / Л. А. Якубова, Н. П. Труш // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2015. Вип. 36. С. 209-211.
- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2015_36_69.

18. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія / В. Поліщук, Н. Горішна, Г. Слосанська та ін. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 221 с.

19. Поліщук В.А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід. Посібник / В.А. Поліщук. Тернопіль, Навчальна книга Богдан, 2003. 184 с.

20. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с.

21. Українсько-польський робітничий портал [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrpraca.com>

22. Палагнюк Ю. В. Державна політика зайнятості молоді в країнах-членах ЄС: досвід для України [Електронний ресурс] / Ю.В. Палагнюк, О. І. Штим // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування: електр. наук. фах. вид. Херсонського національного технічного університету / голов. ред. проф. Лопушинський І.П. 2017. № 1. Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2017_1/18.pdf.

23. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15 груд. 1992 р. № 2859-ХІІ

24. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 23.04.2016 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Blackburn Dave. (2016). Social Work in the Military Considering a Renewed Scope of Practice / Dave Blackburn // Canadian Military Journal. 15. P. 34–43

26. Сутність і зміст військово-соціальної роботи. [Електронний ресурс]: https://studopedia.com.ua/1_212472_sutnist-i-zmist-viyskovo-sotsialnoiroboti.htm

27. Гордієнко Є. П. Світовий досвід формування та реалізації політики соціального захисту учасників бойових дій. Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління». 2020. № 1 (96). С. 86–94.
28. Бриндіков Ю. Л. Реабілітація комбатантів: системна робота фахівців соціальних структур. Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення : матеріали II Всеукр. наукпрат.конф. (Маріуполь, 15 червня 2018 р.). Маріуполь : ДонДУУ, 2018. С. 267–270.
29. Verschelden, C., (1993). Social work values and pacifism: Opposition to war as a professional responsibility. *Social Work*, 38 (6), 765-770
30. Reichert, E. (2003). *Social work and human rights*. New York: Columbia University Press.
31. Pyles, L. (2007). Community organizing for post-disaster social development. Locating social work. *International Social Work*, 50, 3, 321- 333.
32. Дашківська І. 2041 військовослужбовець оформив статус людини з інвалідністю з початку повномасштабного вторгнення, - Мінсоцполітики. ІНФОГРАФІКА Джерело: <https://censor.net/ua/n3414364>. *censor.net*. URL: https://censor.net/ua/news/3414364/2041_viyiskovoslujbovets_oformyv_stat_us_lyudyny_z_invalidnistyu_z_pochatku_povnomasshtabnogo_vtorgnennya .
33. Jeffrey S. Yarvis, *The Life of a Combat Social Worker In: Combat Social Work*. Edited by: Charles R. Figley, Jeffrey S. Yarvis, and Bruce A. Thyer, Oxford University Press (2020).
34. Charles R. Figley, Jeffrey S. Yarvis, and Bruce A. Thyer *Combat Social Work: Applying the Lessons of War to the Realities of Human Services*, 2020.
35. Грабовенко Н. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методи соціальної роботи» (для бакалаврів). Київ : МАУП, 2018. 30 с

36. Таран Ю. Я. Соціальна адаптація колишніх військовослужбовців та членів їх сімей. Досвід роботи недержавних некомерційних організацій. Праця і соціальні відносини. 2010. № 1. С. 211–217.
37. Турбан В. В. Реабілітаційна робота з військовослужбовцями, учасниками бойових дій у центрах соціальних служб: етичний аспект. Творча спадщина Г. С. Костюка: історія та сучасність. 2018. С. 346–345.
38. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин та туризму, 2020. 275 с
39. Бриндіков, Ю. Л. Теорія та практика реабілітації військовослужбовців учасників бойових дій в системі соціальних служб: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Хмельницький нац. ун-т ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Хмельницький ; Тернопіль, 2018. 559 с.
40. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами: навч.-метод. посіб. / Т. Л. Грицевич, О. С. Капінус, Т. М. Мацевко, П. П. Ткачук. Львів: НАСВ, 2018. 256 с
41. Комар З. Психологічна стійкість воїна: підручник для військових психологів. К.: Stabilization Support Services, 2017. 184 с.
42. Тофтисова-Матерон Р. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах/ Р. Тофтисова-Матерон, М. Дімітрова, К. Ньюмен. Київ : Проект ТАСІС “Посилення регіональних соціальних служб в Україні”, 2020. 225 с.
43. Сімейні групові наради як метод розв’язання конфліктних ситуацій : метод. матеріали для тренера / упоряд.: Т. П. Авельцева, Н. В. Зимівець, О. А. Калібаба, В. П. Лютий; за заг. ред. І. Д. Зверєвої. Київ. : Наук. світ, 2021. 86 с.
44. Соціальна геронтологія : навч. посібник / уклад. Н. М. Коляда, Т. В. Коляда. Умань : Жовтий О. О., 2016. 80 с.
45. Studer, M. (2001). The ICRC and civil-military relations in armed conflict. *International Review of the Red Cross* ,83(842),367-391.

46. Бриндіков Ю. Л. Травматичні стресові розлади у військовослужбовців як сфера реабілітаційної діяльності фахівців соціальних служб. Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 13-14 жовтня 2017 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. С. 96–99.